

Türk Milli Eğitim Sisteminde Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Kullanımının İncelenmesi

Metin Arslan

Sınıf Öğretmeni, arslan.07.0c7@icloud.com, ORCID:0009-0007-6929-5619

Arif Emre Tiryaki

Sınıf Öğretmeni, arifemre08@gmail.com, ORCID:0009-0000-9664-3753

Özet

Sınıf öğretmenleri olarak bizlerin Türk milli eğitim sistemimizde gözlemlediğimiz en temel gerçeğin başında hiç kuşkusuz okul öncesi eğitimin önemi gelmektedir. Çocukların bilişsel, duyuşsal, duygusal sezileri temel eğitime başlamadan önce okul öncesi dönemde şekillenmektedir. Günümüzde dünyanın her yerine ulaşan ve çağı kuşatan teknoloji, çocukların hayatına da okul öncesi dönem itibarıyla etki etmeye başlamıştır. Televizyon, gazete, dergi, radyo gibi pek çok iletişim aracının yanında, bilgisayar, tablet, cep telefonu gibi çeşitli teknolojilerin takip edilebilir hâle gelmesi, çocuğun anne karnından itibaren teknolojik gelişmelere kayıtsız kalmadığını göstermektedir. Teknolojik ürünlerle çevrili bu ortamda, gelişime ve değişime en açık olan 0-7 yaş grubu çocuklar, büyük oranda etkilenmekte, hâyâl ile gerçek arasında gidip gelen popüler bir kültür ile yetişmektedir. Teknoloji kolay ulaşılabilir olduğu için, çocukların henüz okul öncesi dönemde teknolojiyle tanışması, olağan bir durumdur. Teknoloji, çocukların yaşam alanlarına girerek onların, eğitim, iletişim ve eğlence dünyalarında ayrı ayrı rol oynayabilmektedir. Teknolojinin her yaşa ve her alana hitap etmesi, çocukların dijital mecralara yönelmesini sağlamaktadır. Özellikle internet, sosyal medya, bilgisayar oyunları vb. medya unsurları çocukların, ilgisini çekmektedir. Bu yönelim, dijital araçların yaygınlaşması ve kullanımının kolaylaşması neticesinde çocukların, internet ve sosyal medyada söz sahibi olmalarını beraberinde getirmektedir. Çocuklar teknolojiyle bu kadar iç içeyken eğitim kurumları, okul öncesi eğitim kademesinden başlayarak, teknolojiyi kullanan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda okul öncesi eğitim, gelecek nesillerin, doğru iletişim kuran, güvenilir bilgiye ulaşan, bilgiyi analiz eden, yapılandırmayı etkin olarak kullanan ve çağın yeniliklerine uyum sağlayan yetişkinler olabilmesi için önemli bir etkidir. Okul öncesi eğitim, eğitim ortamına ve eğitimin içeriğine uygun olarak teknolojiyi, sürece dâhil etmektedir. Süreç içerisinde okul öncesi eğitim, öğretme-öğrenme etkinliğinin nitelikli olarak geliştirilmesi için, bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Milli Eğitimi, Bilgi Teknolojisi, İletişim Teknolojisi

Investigation of the Use of Information and Communication Technologies in the Turkish National Education System

Abstract

Undoubtedly, the most basic reality that we observe in our Turkish national education system as classroom teachers is the importance of preschool education. Children's cognitive, affective and emotional intuitions are formed in the preschool period before starting basic education. Today, technology, which reaches all parts of the world and surrounds

the era, has started to affect the lives of children as of the preschool period. The fact that various technologies such as computers, tablets, mobile phones, as well as many communication tools such as television, newspapers, magazines, radio have become traceable shows that the child has not been indifferent to technological developments since the womb. In this environment surrounded by technological products, children in the 0-7 age group, who are the most open to Deceleration and change, are greatly influenced and brought up with a popular culture that alternates between dream and reality. Since technology is easily accessible, it is usual for children to get acquainted with technology in the preschool period. Technology can enter children's living spaces and play a separate role in their education, communication and entertainment worlds. The fact that technology appeals to all ages and all areas allows children to turn to digital media. Especially the Internet, social media, computer games, etc. media elements attract the interest of children. This orientation brings children to have a say in the Internet and social media as a result of the spread of digital tools and easier use. While children are so intertwined with technology, educational institutions aim to raise individuals who use technology, starting from the preschool education level. For this purpose, preschool education is an important factor for future generations to become adults who communicate correctly, access reliable information, analyze information, use structuring effectively and adapt to the innovations of the age. Preschool education incorporates technology into the process in accordance with the educational environment and the content of education. In the process, preschool education uses information and communication technologies for the qualified development of teaching-learning activity.

Key Words: Turkish National Education, Information Technology, Communication Technology

Giriş

Günümüzde dünyanın her yerine ulaşan ve çağı kuşatan teknoloji, çocukların hayatına da okul öncesi dönem itibariyle etki etmeye başlamıştır. Televizyon, gazete, dergi, radyo gibi pek çok iletişim aracının yanında, bilgisayar, tablet, cep telefonu gibi çeşitli teknolojilerin takip edilebilir hâle gelmesi, çocuğun anne karnından itibaren teknolojik gelişmelere kayıtsız kalmadığını göstermektedir (Ertürk, 2011).

Teknolojik ürünlerle çevrili bu ortamda, gelişime ve değişime en açık olan 0-7 yaş grubu çocuklar, büyük oranda etkilenmekte, hâyâl ile gerçek arasında gidip gelen popüler bir kültür ile yetişmektedir (Doğan, 2016). Teknoloji kolay ulaşılabilir olduğu için, çocukların henüz okul öncesi dönemde teknolojiyle tanışması, olağan bir durumdur (Canbek ve Sağiroğlu, 2007).

Teknoloji, çocukların yaşam alanlarına girerek onların, eğitim, iletişim ve eğlence dünyalarında ayrı ayrı rol oynayabilmektedir (Erciyes ve Saltuk-Cengiz, 2020). Teknolojinin her yaşa ve her alana hitap etmesi, çocukların dijital mecralara yönelmesini sağlamaktadır (Üstündağ, 2019). Özellikle internet, sosyal medya, bilgisayar oyunları vb. medya unsurları çocukların, ilgisini çekmektedir. Bu yönelim, dijital araçların yaygınlaşması ve kullanımının kolaylaşması neticesinde

çocukların, internet ve sosyal medyada söz sahibi olmalarını beraberinde getirmektedir (Aydoğan-Kocakoyun ve Güney, 2019).

Çocuklar teknolojiyle bu kadar iç içeyken eğitim kurumları, okul öncesi eğitim kademesinden başlayarak, teknolojiyi kullanan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Okumuş, 2018). Bu amaç doğrultusunda okul öncesi eğitim, gelecek nesillerin, doğru iletişim kuran, güvenilir bilgiye ulaşan, bilgiyi analiz eden, yapılandırmayı etkin olarak kullanan ve çağın yeniliklerine uyum sağlayan yetişkinler olabilmesi için önemli bir etkidir (Kılınç ve Kılınç, 2014).

Okul öncesi eğitim, eğitim ortamına ve eğitimin içeriğine uygun olarak teknolojiyi, sürece dâhil etmektedir (Kılınç, 2015). Süreç içerisinde okul öncesi eğitim, öğretme-öğrenme etkinliğinin nitelikli olarak geliştirilmesi için, bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanmaktadır (Omrak, 2019).

Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Kullanımı

Bilgi ve iletişim teknolojileri bilinçli ve uygun kullanıldığında, çocukların öğrenme ve gelişimini destekleyebilmektedir (Erten, 2019). Bu bağlamda eğitimciler tarafından hazırlanan, çocukların gelişim düzeylerine ve eğitim ihtiyaçlarına uygun programlar ve uygulamalar kullanılmaktadır (Mazman-Akar ve Yoleri, 2018).

Bilgi ve iletişim teknolojileri; yeni eğitim ortamlarının oluşmasına, yeni öğretim yöntemlerinin kullanılmasına, geleneksel eğitimci - çocuk ilişkisinin değişmesine ve bu durum da, eğitim niteliğinin artmasına neden olmaktadır (Güven ve Kartal, 2006).

Bilgi ve iletişim teknolojileri çocuğun, öğrenme ve oyun deneyimlerini, eğitimcilerin profesyonel öğrenme ve gelişimlerini, okul öncesi eğitim kurumlarını ve ebeveynlerle okul öncesi eğitim arasındaki ilişkileri desteklemede, okul öncesi eğitimin pek çok yönünü güçlendirmek için yeni fırsatlar sunar (Cengiz, 2012). Bu açıdan çocuklar için hem ev hem de okul ortamında, modern teknolojilerin geniş bir alanda kullanılması dikkat çekmektedir (Yazıcı ve Gençer, 2016).

Yeni nesil çocukların böyle teknoloji temelli bir dünyada bulunmaları ve çok küçük yaşlardan itibaren teknolojiyle tanışarak kendilerine teknolojik bir öğrenme dili geliştirmeleri onlara,

Prensky tarafından dijital yerliler nitelendirmesini getirmiştir (Işık, 2019). Dijital yerliler, teknolojiye bağlı ve dönüşüm sürecinin başından itibaren dijital kültür ile yetişen bireyleri ifade etmektedir (Prensky, 2001).

Dijital kültürün, çocuklarla ilgili çalışmalarda, yeni teknolojilerin kullanımında, bilgisayar destekli öğretimde, internet ve dijital oyunların çocukların gelişim, davranış ve başarıları üzerinde önemli etkilerinin olduğu vurgulanmaktadır (İnci vd., 2017). Özellikle internet, bilgi yayma yolu ile çocuklara, çok üstün bir öğretim sunmaktadır (Güler vd., 2017).

Eğitmenler bu öğretimi, Uzaktan Eğitim olarak nitelendirmektedir (Özlu, 2011). Uzaktan eğitim, eğitim sistemlerindeki hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için, eğitim kalitesini daha üst seviyeye çıkarmada ve daha fazla konuyu uzak bir mesafeden öğretmeyi mümkün hâle getirmede, pek çok olanak sunmaktadır (Aktürk, 2017).

Eğitimde Teknolojinin Kullanımı

2019 yılında yeni bir influenza koronavirüsü olarak ortaya çıkan COVID-19'un yayılım göstermesiyle, tüm dünyaya bilgi aktarımı, teknoloji sayesinde yapılmıştır. Bu sayede, salgının getirdiği kısıtlamalar, alınması gereken sağlık ve hijyen tedbirleri, sosyal mesafe kuralları gibi konularda, okul öncesi dönemden itibaren her yaş düzeyindeki bireyler bilinçlendirilmiştir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020). İnsanlar salgın nedeniyle birtakım rutin ve alışkanlıklarından vazgeçmek zorunda kalarak açığı, teknolojinin sağladığı imkânlar ile tamamlamayı amaçlamışlardır.

Teknoloji, her ihtiyaca uygun olarak gelişmekte olduğu için salgın nedeniyle karşılanamayacağı düşünülen ihtiyaçlar bile salgın döneminde, teknoloji yoluyla karşılanmakta bu da teknoloji kullanımına ivme kazandırmaktadır.

Günümüz teknolojileri görüldüğü üzere, dünyaya yayılan bir salgın sonucunda dahi herkes ve her şey için önemini korumaktadır (Nicoll & Coulombier, 2009). Dünyanın vazgeçilmez unsuru hâline gelen teknoloji, pandemi sürecinin başlamasıyla birlikte, tüm sektörlerle etki ettiği gibi, eğitim sektöründe de faaliyet göstermiştir. Anaokulu kademesinden itibaren kapatılan okullar eve,

teknoloji aracılığıyla taşındığı için okul öncesi dönemden itibaren çocuklar, bilgisayar ve internet ortamı ile adeta bütünleşmiştir (Akbulut, 2013).

Çocukların büyük bir kısmı evde, okulda, sosyal çevrede; telefon, bilgisayar, televizyon gibi teknolojik araçlara ve özellikle de internete çok kolay bir şekilde erişim sağlayabilmeye başlamıştır. (Zehir vd., 2019). Bu sayede bilgisayar ve internet odaklı dijital medya, çocuk oyunlarını, çocuk eğitimini ve daha geniş anlamda, çocukların sosyalleşmesini etkilemiştir (Özkan ve Hira, 2017).

Bilgisayarlar uygun koşullarda, uygun yazılımlarla kullanıldığında eğitim ortamını zenginleştirerek, çocukların gelişim alanlarına olumlu katkılar sunabilmektedir (Willett, 2007). Bilgisayar etkinlikleri, yeni öğrenmeler için dinamik ortamlar sağlamaktadır (Demartino et al., 2009). Buna göre yeni teknolojiler öğrencileri, öğretmenleri ve öğrenme ortamlarını etkilemektedir (Özkan ve Hira, 2017). Çağdaş bilgi toplumu olmanın yolu, yaratıcı eğitim ve öğretimin gerçekleştirildiği, yeni teknolojilerin kullanıldığı eğitim sistemlerinden geçmektedir (Gelderblom & Kotzé, 2009). Teknolojinin doğru ve programlı biçimde kullanılması için okul öncesi dönem bu noktada, birinci adım olarak kabul edilmektedir (Feehan et al., 2018).

Bilgisayarın okul öncesi eğitimden başlanılarak, diğer eğitim kademelerinde de kullanımının yaygınlaşması, Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE) kavramını karşımıza çıkarmaktadır (Kahyaoğlu, 2011). Okul öncesi dönemde bilgisayar kullanımı, sınıf öğretmeni tarafından etkinlikler sırasında ya da etkinlikleri pekiştirmek için bilgisayardaki ilgili yazılımları kullanmak amacıyla gerçekleştirilmektedir (Goodwin, 2012).

Bilgisayar Destekli Eğitim, kendi kendine öğrenme ilkelerinin bilgisayar teknolojisi ile birleşmesinden oluşan bir öğretim yöntemi olup öğretim sürecinde bilgisayarın sistemi tamamlayıcı ve güçlendirici bir öge olarak kullanılmasıdır (Şahin, 2019). Bilgisayar Destekli Eğitimde bilgisayar, öğrenme sürecinde kullanıldığı için çocuk, öğrenme motivasyonunu güçlendirerek bu yöntemden, kendi öğrenme hızına göre yararlanabilmektedir (İliş, 2006).

Eğitimde E-Öğrenme Teknolojilerinin Kullanımı

Eğitimde teknoloji kullanımı, gerek bilgisayar destekli eğitim ile gerek E-öğrenme ortamlarıyla faaliyet göstermektedir. E-öğrenme teknolojilerinin verimli kullanılmasında, bilgisayar destekli eğitim, büyük katkı sağlamaktadır (Akamca-Özyılmaz vd., 2019). Bu bağlamda E-öğrenme (uzaktan eğitim) teknolojileri ve ortamlarında çalışacak öğrenci ve öğretmenlerin, sürece uyum sağlayabilmeleri kolaylaşmıştır. Ancak bunun yanında öğrenci ve öğretmenlerin, sosyo-kültürel yapıları, gelişim düzeyleri, cinsiyetleri, bilgisayar deneyimleri, engel durumları, antropolojik özellikleri gibi sosyolojik, psikolojik ve fizyolojik özellikleri; E-Öğrenme ortamıyla etkileşimdeki memnuniyetleri de önem taşımaktadır (Aktürk, 2017).

E-öğrenme teknolojilerinin kullanımı, COVID-19 virüsünün getirdiği karantina süreciyle birlikte aktif artış göstermiştir. Öğrenciler ve eğitimciler bu eğitim ortamında, okul öncesinden üniversiteye kadar akademik faaliyetler gerçekleştirmeye başlamıştır.

Dijitalleşen teknolojinin her alana ulaşarak böyle toplumsal bir yapı oluşturması, teknoloji kullanımı yönünden nesiller arasında, gözle görülür nitelikte farklar oluşmasına zemin hazırlamıştır (Arslan ve Nur, 2018). Özellikle dijital yerliler olarak adlandırılan yeni neslin, teknoloji algısının duygu dünyasına yansımaları, okul öncesi dönemle başlamaktadır (Uğraş, 2012).

Dijital yerli nitelendirmesiyle dünyaya gelen çocukların okul öncesi eğitimdeki kazanımları, öğretim programında her bir konunun içeriği ile ilişkilendirerek, çocukların belirtilen kazanımları gerçekleştirebilmeleri için teknolojiyi kullanmaları ve basit teknolojik tasarımlar yapmaları amaçlanmaktadır (Zevenbergen, 2007). Bu açıdan bakıldığında çocukların, teknoloji döngüsünü anlamlandırarak, teknoloji kullanımını nasıl gerçekleştirdikleri önemlidir. (Herdem vd., 2014).

Çocukların teknoloji kullanımında, ebeveyn tecrübelerinin etkisi büyüktür. Yaşamın eve sığdırılmaya çalışıldığı COVID-19 pandemisi sürecinde, okulların da kapatılmasıyla evde kalmak durumunda olan bireylerin büyük bir kısmını çocuklar ve ebeveynler oluşturmuştur. Çocuklar yetişkinlere nazaran ilk kez bu tip bir durumla karşılaşmış ve sosyal medya kanalları ile salgının gidişatına tanık olmuşlardır (Hekler et al., 2008).

Çocukların teknoloji yoluyla öğrendiği pandemi faktörü, onlara pandemi ile teknoloji arasında ilişiksel bir yaklaşım kurdurmuştur. Pandemi sürecindeki değişikliklerin, insanları teknolojiye yönelttiğini, çocuklar da anlamlandırabilmiştir. Bu etkenin çocuklar tarafından anlamlandırılmasında, ebeveyn unsuru önemli bir yer tutmuştur (Kol, 2021).

Genel olarak literatüre bakıldığında, okul öncesi dönemdeki çocukların teknoloji kullanımı, COVID-19 pandemisinin okul öncesi dönemdeki çocuklara etkileri yer almaktadır. Bununla birlikte, teknolojiye yönelik ebeveyn görüşlerinin değerlendirildiği (Örn; Aydoğan-Kocakoyun ve Güney, 2019; Erciyes ve Saltuk-Cengiz, 2020; Hira ve Özkan, 2017; Kılınc, 2015; Yalçın-Ağgöl vd., 2019) çalışmalar ile COVID-19 pandemisine yönelik ebeveyn tecrübelerinin değerlendirildiği (Örn; Demir-Öztürk vd., 2020; Sevgili-Koçak ve Kurt- Demirbaş, 2020) çalışmalar da tespit edilmiştir. Ancak okul öncesi eğitimi alan çocukların teknoloji kullanımının, COVID-19 pandemisi yönüyle ele alınıp ebeveyn tecrübeleri ile değerlendirilmesine yönelik kısıtlı sayıda araştırmaya rastlanmıştır.

İlgili literatürde araştırma yöntemleri incelendiğinde, okul öncesi eğitimi alan çocuklara yönelik ebeveyn tecrübelerinin, nitel yöntemle değerlendirilmesi üzerine yapılan araştırma örneği oldukça az sayıdadır. Bu sebeple yapılan birçok araştırmada okul öncesi eğitimi alan çocukların COVID-19 pandemisi sürecindeki teknoloji kullanımına yönelik ebeveyn tecrübeleri, nitel araştırma yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Kullanımından Kaynaklı Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Çocukların bilgisayar ve mobil cihaz kullanımında dikkat etmesi gerekenler unsurlar şu şekildedir (Sayan, 2016):

- Ekranı çok yakın mesafede olmamalıdır.
- Gözlerini ara vererek dinlendirmelidir.
- Hareketsiz kaldığı için arada bir ayağa kalkmalı, beden egzersizleri yapmalıdır.
- Göz kırpması eylemini aksatmamalıdır.

➤ Bilgisayar faresini uzun süre kullanmaktan kaçınılmalıdır.

Çocuklar için sunulan çeşitli dijital içeriklerin şu niteliklere sahip olması gerekmektedir (Sayan, 2016):

- Programın anlaşılır bir hedef belirlemesi
- Renkli oyun ve grafik tercih edilmesi
- Yinelemelerin yapılmasına imkân tanınması
- Zorlayıcı olmaması
- Hâyâl gücü ve yaratıcılığı desteklemesi
- Problem çözme becerilerini geliştirmesi
- Çocuğun bilgisini yansıtması
- Duyu organlarına hitap edebilmesi

Teknolojinin okul öncesi eğitimde kullanılması, çocuğa birçok eğitsel fayda sağlayabilmektedir. Ancak bu konuya hassasiyetle yaklaşarak çeşitli araştırmalar yapmak gerekmektedir. Teknoloji çocuklara okul öncesi eğitime uygun, etkileşimli ortamlar sunarken, yüz yüze etkileşimin yerine geçemeyeceği bilinmelidir. Çocuklar teknolojiyi, pandemi dönemi dahil hayatın pek çok alanında etkili kullandığında, akademik başarı elde etme, bilgiyi elverişli kullanma, yetenekleri keşfetme gibi avantajlar elde edebilecektir.

Aile ortamı, çocuğun gelişiminde büyük önem arz etmektedir (Kenar, 2012). Pandemi sürecinde çocuklar, aile ortamında ebeveynleriyle birlikte daha fazla vakit geçirmeye başlamış, aynı zamanda teknoloji kullanımında da daha aktif hâle gelmişlerdir. Özellikle karantina döneminde okula gidemeyen okul öncesi dönemdeki çocukların ve bu süreçte evden çalışan anne-babaların teknoloji kullanımını, çocuk ve aile odağında bir bütün olarak düşünmek gerekmektedir.

Ebeveynler daha çok televizyon izlemeyi tercih ederken çocuklar dijital oyunlarla oynamayı tercih etmişlerdir. Çocuklar teknolojiyle erken tanıştığı için ebeveynlerin teknoloji kullanımı konusunda onlara iyi bir rehber ve rol model olması beklentiler arasında sayılmaktaydı. Aksi takdirde çocuğun bu durumdan olumsuz etkilenmesi kaçınılmaz bir durumdu (Lauricella et al., 2014).

Çocukların genel olarak teknoloji ve internet kullanımında ebeveynlerinin dikkat etmesi gereken hususlar şu şekildedir (Cömert ve Kayıran, 2010):

- Ebeveynler, çocuğunun teknoloji kullanımında, onlara rehberlik edebilmek için teknolojiyi gerektiği düzeyde kullanabilmelidir.
- Çocuğunun teknolojik cihazlarla tanışma yaşını ve hangi içeriklerin onun gelişimini destekleyeceğini öğrenmeli ona göre bilinç kazanmalıdır.
- Çocuğa teknoloji kullanımı için ayrılan zaman, ebeveynler tarafından iyi organize edilmeli, çocuğuna gelişimine yönelik çeşitli etkinlikler sunmalıdır.
- Ebeveynler çocuğunun kullandığı teknolojik araçları onun sağlığı ve güvenliği açısından ara ara kontrol etmeli, dijital içerikleri önceden inceleyip takibini yapmalıdır.
- Dijital oyun ve uygulamaların pozitif ve negatif özellikleri karşılaştırılmalı, çocuklar üzerindeki etkileri aile içinde değerlendirilmelidir.
- Teknoloji kullanımındaki süre belirlenmeli, çocuğun uyum sağlamasına dikkat edilmelidir.
- Çocuğunun teknoloji kullanımında beklentileri olan ebeveynler, teknolojiyi doğru kullanarak çocuğuna rol model olmalıdır.
- Teknoloji uygulamaları haricinde çocuğuna, onunla oyun oynama, kitap okuma gibi farklı alternatifler sunmalıdır.
- İnternet sitelerini, dijital oyun ve uygulamalar, çocukla birlikte keşfedilmelidir. Örneğin dijital bir kitap okumak, birlikte dijital oyunlar oynamak, belgesel izlemek, müzik tercihlerini belirleyip sevilen müzikleri dinlemek, sevilen insanlarla görüntülü konuşmak, tarif videosu izleyip birlikte yemek ya da deney yapmak gibi.

Çocukların pandemi sürecindeki teknoloji kullanımında, ebeveynlerine büyük sorumluluklar düşmekteydi (Bayzan ve Özbilen, 2011). Ebeveynlerin uyum içinde olması ve çocuğa karşı tutumlu davranması, çocuğun teknoloji kullanımını etkilemektedir. Çocuğu sürekli kontrol etmek yerine, öz denetim geliştirmesine yardımcı olmak, çocuğun olumsuz içeriklerden kendisini korumasını sağlayacaktır. Ailenin teknoloji üzerine yeterli bilgiye sahip olması ve çocuğa

aydınlatıcı bilgi aktarımı yapması, çocuğun bireysel gelişimini destekleyerek daha sağlıklı bir birey olarak yetişmesine yön vermektedir.

Teknoloji kullanımından kaynaklı, sağlıksal ya da davranışsal herhangi bir sorunun oluşmaması için önceden önlem almak gerekmektedir. Bu bağlamda ailenin çocuğuyla güven duygusuna dayalı sağlıklı bir ilişki kurması, çocuğunu teknolojinin risklerine karşı koruması ve teknoloji kullanımında çocuğunu doğru yönlendirmesi açısından büyük önem arz etmektedir.

Ebeveynlerin bu noktada, ilişki biçimini bütünsel olarak ele alması gerekmektedir. Çocuk, ailesiyle iyi bir ilişki kurduğunda duygularını, fikirlerini rahatlıkla ifade edebilmektedir. Böylece kendini psikolojik olarak iyi hissetmediğinde, teknolojinin riskli internet ortamı yerine ailesi ve güven duyduğu insanlarla iletişim kurmayı tercih etmektedir.

Sonuç

Sonuç olarak, pandemi koşullarının çocuklar üzerinde büyük etkisinin olduğu görülmüştür. Çocuklar gelişimsel özellikler bakımından birbirleriyle aynı süreçten geçseler dahi her çocuk, farklı gelişim göstermektedir. Çocuklar arasındaki farklılıklar, biyolojik faktörler, çocuğun yetiştirildiği aile, büyüdüğü çevre, aldığı kültür, bulunduğu toplum gibi etkenlere dayanırken salgın hastalıklar da bu bağlamda yer almaktadır.

COVID-19 pandemisinin etkisiyle birlikte artan teknoloji kullanımıyla birlikte okul öncesi dönemdeki çocuklarda dil ve konuşma bozuklukları, öğrenme bozuklukları, dikkat dağınıklığı, bireysel olarak oyun kuramama gibi sorunlarla karşılaşılabilir. Pandemi sürecinde ve sonrasında teknoloji kullanımının, diğer bireyler üzerindeki etkileri düşünüldüğünde bu duruma karşı, çocukların bilişsel, dilsel, sosyal-duygusal ve psikomotor gelişim alanlarının daha fazla zarar görme ihtimali bulunmaktadır.

Televizyon, bilgisayar ve mobil teknolojik cihazların kullanımı için ebeveynler bir sınır getirmediği takdirde çocuklar, hem uygunsuz ve tehlikeli içeriklere hem de uzun süre ekrana maruz kalarak gelişimsel görevlerini tamamlayamamaktadır. Teknolojinin kontrolsüz kullanımı, çocukların en çok vakit geçirdiği ebeveynler ve onlarla olan ilişkilerini zedeleyebilmektedir.

Çocukların, enerjilerini kullanmak yerine teknolojik cihazlara bağlanmayı tercih etmeleri, çevrelerine karşı daha zarar verici bir tutum sergilemelerine sebep olabilmektedir.

Okul öncesi dönemdeki çocukların gelişimi henüz tamamlanmadığı için duygusal hassasiyet gösterdikleri süreçte tepkilerini kontrol edemeyip agresif davranabilmektedir. Örneğin ebeveynin belirlediği ekran süresini aşan bir çocuk, ebeveyni tarafından uyarıldığında, internet bağlantısı/elektrik kesintisi olduğunda ya da kullanmak istediği teknolojik cihazı bulamadığında agresyon göstererek evdekilere, bağırarak, kızmak, küsmek gibi tepkisel yaklaşım gösterebilmektedir.

Teknoloji kullanımında ebeveynlerin dikkat etmesi gereken durumlar vardır. Bunlardan biri, çocuğunun teknolojiyi kullanma yaşıdır. Yapılan çeşitli araştırmalarda, yaş düzeyinin üç ve üzeri olduğu görülmektedir. APA, (2020)'nin son güncellemesine göre, 18 ayın altındaki çocukların görüntülü sohbet haricinde ekrana maruz kalmaması gerektiği belirtilmiştir. İki ve beş yaş aralığındaki çocukların ise günde bir saatten fazla ekrana maruz kalmaması ve o süre içerisinde de gelişimi için fayda sağlayacak kaliteli içeriklerin kullanılması gerektiğini önermiştir. Buna istinaden çocuğun, teknolojiden fayda sağlaması için teknolojiyi, ebeveyn rehberliğinde kullanması gerekmektedir. Ancak o hâlde, pandeminin getirdiği birtakım yaşamsal değişiklikler ve kısıtlamalar çocuğun bilişsel ve bedensel olarak zarar görmesini engelleyebilecektir.

Kaynakça

AKAR-MAZMAN, G. S. ve YOLERİ, S. (2018). “Erken Çocuklukta Bilgi İletişim Teknolojilerini Kullanım Ölçeğinin Türkçeye Uyarlama Çalışması”, Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, cilt 11, sayı 2, ss.229-243. <https://doi.org/10.30831/akukeg.347679>

AKBULUT, Y. (2013). “Çocuk ve Ergenlerde Bilgisayar ve İnternet Kullanımının Gelişimsel Sonuçları”, Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt 3, sayı 2, ss.53-68.

AKÇAY, A., BOZAN, M. A. ve KARAHAN, E. (2020). “Sınıf Öğretmenliği Lisans Öğrencilerinin Pandemi Sürecindeki Çevrim İçi Öğrenme Deneyimlerinin İncelenmesi”, Turkish Studies, cilt 15, sayı 4, ss.201-214. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44348>

BOZKURT, A., JUNG, I., XIAO, J., VLADIMIRSCHI, V., SCHUWER, R., EGOROV, G. & PASKEVICIUS, M. (2020). “A global outlook to the interruption of education due to COVID-19 Pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis”, Asian Journal of Distance Education, cilt 15, sayı 1, ss.1–126. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3878572>.

BULLEN, M. & MORGAN, T. (2016). “Digital learners not digital natives”, La Cuestión Universitaria, cilt 7, ss.60-68.

BULUT, A. (2018). “Okul Öncesi Öğrencilerinin Teknoloji Kullanımlarına İlişkin Alışkanlıklarının Gelişim Özellikleri Üzerindeki Etkileri”, Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi, cilt 1, sayı 1, ss.52-69.

CAN, E. (2020). “Coronavirüs (Covid-19) Pandemisi ve Pedagojik Yansımaları: Türkiye’de Açık ve Uzaktan Eğitim Uygulamaları”, Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, cilt 6, sayı 2, ss.11-53.

DİNÇ, B. (2011). Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılım Çalışmaları, Ed. F. Ali Sinanoğlu, Okul Öncesi Eğitimde Özel Öğretim Yöntemleri, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, 2. Baskı.

DONOHUE, C. (2015). Technology and digital media as tools for teaching and learning in the digital age, Ed. C. Donohue, Technology and digital media in the early years: Tools for teaching and learning, New York, NY: Routledge.

FOX, J. E. & SCHIRRMACHER, R. (2012). Çocuklarda Sanat ve Yaratıcılığın Gelişimi, Çev. N. Aral ve G. Duman, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 7. Baskı.

GOODWIN, K. (2018). Dijital Dünyada Çocuk Büyütmek, Çev. T. Er, İstanbul: Aganta Yayınevi, 1. Baskı.

JOHNSON, B. & CHRISTENSEN, L. (2014). Eğitim Araştırmaları Nicel, Nitel ve Karma Yaklaşımlar, Çev. İ. Budak ve A. Burdak, Ankara: Eğiten Kitap, 4. Baskı.

KANDIR, A., ÖZBEY, S. ve İNAL, G. (2010). Okul Öncesi Eğitimde Program (1) Kuramsal Temeller, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 1. Baskı.

KARASAR, N. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Kavramlar, İlkeler, Teknikler, Ed. N. Dilek, Ankara: Nobel Yayınları, 36. Baskı.

KOL, S. (2017). Erken Çocuklukta Teknoloji Kullanımı, Ankara: Pegem, 8. Baskı.

PATTON, Q. M. (2014). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri, Çev. Ed. M. Bütün ve S. B. Demir, Ankara: Pegem, 3. Baskı.

TÜRKOĞLU, T. (2010). Dijital Kültür, İstanbul: Beyaz Yayınları, 1. Baskı, 978-9755991665.

YALMAN-POLATLAR, D. ve BAYRAM-TUNCAY, E. (2020). Pandemi Sürecinde Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleğe Dair Görüşlerinin İncelenmesi, Ed. F. Meriçli ve A. Movlyanov, Ankara: World Children Conference Proceedings Book by Iksad Publishing House, 1. Baskı.

YAMAN, F., KABAKÇI-YURDAKUL, I. ve DÖNMEZ, O. (2020). Dijital Vatandaşlıktan Dijital Ebeveynliğe Dönüşüm, Ed. A. Görgün Baran, O. Hazer, M. S. Öztürk, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Gençlik Araştırmaları ve Uygulama Merkezi.
<https://doi.org/10.14527/9786053187783.02>

YAVUZER, H. (2010). Ana-Baba ve Çocuk, İstanbul: Remzi Kitabevi, 31. Baskı.

YAY, M. (2019). Dijital Ebeveynlik, İstanbul: Yeşilay Yayınları, 2. Baskı.

ZEVENBERGEN, R. (2007). “Digital Natives Come to Preschool: Implications for Early Childhood Practice”, Contemporary Issues in Early Childhood, cilt 8, sayı 1, ss. 19-29.

ZHANG, X. (2011). “Parent–child and teacher–child relationships in Chinese preschoolers: The moderating role of preschool experiences and the mediating role of social competence”, Early Childhood Research Quarterly, cilt 26, sayı 2, ss.192–204.

ZULKIFLI, N., NOVIANTI, R. & GARZIA, M. (2021). “The Role of Preschool in Using Gadgets for Digital Natives Generation”, Jurnal Pendidikan Usia Dini, cilt 15, sayı 2, ss.221-238.